

Formand, det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen), ikke deltog i de første Møder; han sad endnu som Minister, tror jeg, eller var syg. Men mit Indtryk af Udvalgets Arbejde som ogsaa af det ærede Medlem fra Vinderups Stilling er rigtignok det, at hvis denne Udeblivelse havde været ved, vilde det have fremmet Udvalgets Arbejde. Men ellers kan man ingenlunde sige, at Udvalget ikke var fuldtalligt og ikke arbejdede ivrigt. Det var i det hele og store fuldtalligt og arbejdede Møde efter Møde og havde gjort sig fuldstændig færdigt. Hverken Valgkamp eller Valgmøder har paa nogen Maade forhindret os i vort Arbejde; hvert Medlem har faaet al den Tid til sin Raadighed til at undersøge Sagen, stille Spørgsmaal og faa dem besvaret, som han paa nogen Maade kunde ønske. Selve Udvalgets Betænkning med de mange Bilag, hele dette Værk paa 60—70 Sider er et Vidnesbyrd derom. Vi har modtaget Deputationer fra Lærere og Skolekredse, og vi har haft Lejlighed til mundtlig at høre den Kommission, bestaaende af samtlige Partier i Stor-København, der var nedsat. Tiden, den manglende Tid, som var det ærede Medlems (Moltesen) eneste Motiv til at frygte for, at vi ikke kunde faa Sagen gennemført, har det ikke skortet paa; Evnen, ja, endogsaa den „Overevne“, som det ærede Medlem vilde lægge for Dagen, naar mit Parti sluttede sig til mine Skoletanker, tænker jeg heller ikke, det har skortet paa. Saa maa det altsaa være Villien eller Evnen i en noget anden Forstand, Magten, Muligheden for at gøre sine Anskuelser gældende indenfor Partiet, der har været det afgørende, saaledes at det altsaa desværre er gaaet saadan, som man allerede kunde tænke sig ved første Behandling efter forskellige Udtalelser af det ærede Medlem fra Vinderup. Han optraadte som Ordfører for sit Parti, men samtidig optraadte der to Viceordførere, der udtalte sig i en helt anden Aand og paa en helt anden Maade, og desværre har det forment sig saaledes gennem Udvalgsarbejdet, at nu er det Viceordførernes Aand, der er faret i Ordføreren, og Varmen fra første Behandling er blevet til denne næsten ligegyldige Kulde, hvormed det ærede Medlem fra Vinderup nu omtalte det Spørgsmaal, om dette Lovforslag kan gennemføres eller ej. Det gør mig ondt, men det er der jo ikke noget at gøre ved; saa maa vi andre søge at arbejde videre for med den Tilslutning, som kan skabes til Sagen, at faa den gennemført.

□

Det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds (Wulff) har stillet et Underændringsforslag, som jeg omtalte ganske kort allerede i min første Tale, et Underændringsforslag, som nu ogsaa den højtærede Undervisningsminister er gaaet nærmere ind paa, og Undervisningsministeren har ligesom jeg erklæret det for uantageligt for os i den foreliggende Skikkelse. Det gaar efter min Mening bl. a. ud paa noget, som er i Strid med den frie Skoles Idé, nemlig at monopolisere visse bestaaende Privatskoler; deri har for saa vidt, synes jeg, det ærede Medlem fra Vinderup (Moltesen) Ret. Den frie Skoles Idé er netop den ikke at forhindre, at nye Skoletanker kan prøves ogsaa i Friskolen, hvis de ikke kan faa Mulighed for at blive prøvet i den offentlige Skole, hvad jeg ganske vist mener, de i høj Grad har faaet og kan faa og i højere og højere Grad vil faa, jo mere den offentlige Skole netop bliver den folkelige, frie og rummelige Skole, som er Socialdemokratiets Skoleideal. Men at sige om en bestemt Kreds af bestaaende Privatskoler, at de skal have endda et saa overvældende Tilskud, som der her er Tale om — Undervisningsministeren er gaaet nærmere ind derpaa —, er jo at monopolisere den Kreds, som netop under en saadan Monopolisering vil staa i Fare for — en Del af dem i alt Fald — mere og mere at blive Forretning. Og det er overhovedet det, som er Svagheden ved den private Skole, at hvor meget den end i første Generation under sin Stifter, saa længe han leder og præger den, kan være Udtryk for det pædagogiske Initiativ, han sidder inde med, staar Skolen i anden og tredje Generation i Fare for at synke ned til at blive en Forretning, hvor det forretningsmæssige er det afgørende. Der har den offentlige Skole, netop naar den faar de frie og rummelige Rammer, vi ønsker, ganske anderledes Mulighed for fra Generation til Generation at aabne Adgang for det pædagogiske Initiativ til at røre sig og gøre et Fremskridtsarbejde. Men, som sagt, det Underændringsforslag, det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds har stillet, rummer efter min Mening ganske den samme Svaghed som Skoleringen her i København, Skoleringen, der Aar efter Aar fik Støtte fra Staten og særlig begejstret Tilslutning, i alt Fald særlig kraftig Tilslutning, fra Partiet Venstre. Jeg har Gang paa Gang haft Lejlighed til, baade i Borgerrepræsentationen, da jeg sad der, og her, naar der var Tale om dette Tilskud, at fremhæve — og man har